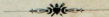

مکتبہ علمیہ دارالافتاء

۱۸ نجفی سنہ

جزء، عدد : ۶۳

غریبہ صفر ۱۳۱۵

توضیح صواب و تصحیح ذهاب

سعید بك افندیك (غلطات ترجمه) اسمندہ کی رسالہ لری حقندہ عطاوونلو مدحت افندی حضرتلرینك ترجمان حقیقت غزنیہ سلیله نشر بیوردقلری مقالہ تقریضیہ لریخی او قود یغز صرہده بو عبد عاجزه دار دخی ایکی فقره تعریضیہ تصادف ایدلمشدرکه او بایده اعطاسنه مجبور اولدیغمز بعض توضیحاته مبنی فقره مذکورہ عیناً آتی به نقل اولمشدر .

« نوبت قرائت ابوالضیا سعادتلو توفیق بك افندی حضرتلرینك املایه دار بعض مسائل اوزرینه سعید بك افندی حضرتلرینسه گوندرمش اولدقلری تذکره گلدکده : بو تذکره ذاتاً (مجموعه ابوالضیا) ده دخی منظور عاجزانه من اولمش بولندیغندن تکرار قرائتندن صرف نظر ایدله سلیله جگی وارد خاطر اولمش ایسهده ذکر اولنان تذکرهده « استاقوز واری بر صورت وینگیج واری بر رفتار دینور و بوندن ده صورتك قرمزبانی وینگیج گبی یانبکی یوروش استفهام اولنور » طرزنده کی مثاللر خاطر عاجزانه مزده قالهرق ، واقعا مثاللرده مناقشه لازم کلاماکله برابر میر - مشارالیهك طلب و تنبیهلری اوزرینه بو تذکرهك دخی بردها او قونمسنه مجبوریت الیرمش ایدی . باخصوص دهها مجموعه ابوالضیاده مندرج اولان صورتك ایلک قرائتنده املائی عثمانییدن باحث اولان بو تذکرهده نصلسه املائی عربی به دقت اولنه میهرق (بوالهوس) تعبیری ایکی برده مکرراً « بلهوس » صورتنده یازلدیغنی کورمش بولدیغمز دخی خاطر مزه گلهرك تذکره مذکورہ غلطات ترجمه جزئینه کیردیگی صرہده شو املا غلطك اصلاح اولوب اولغدیغنی مراقی ده بو تکریر

قرآنی ایجاب ایلیش ایدی . حاصلی آنی ده تکرار او قودق و غلط مذکورک
تصحیح اولنه مامش بولندیغنی گوردک . مع هذا بوتد کره فاضلانہ سندہ توفیق بک برا-
درمزک میدانه قوبیدیغنی بونجه حقایق مهمه املانیه آرہ سندہ شوبله بر اثر تسامح
بولنمسی آنی قیمتدن دوشورده میه جگی حسب الانصاف تسلیم ایدلمشدر .

*

مدحت افندی حضرتلری بوفقره لرندہ اولا (استاقوز واری بر صورت ویشگی واری
بر رفتار) تعبیرلرینه « واقعا مثاللرده مناقشه لازم گلمامکله برابر بومثاللرک خاطرده
قالدیغنی » بیان ایله ضمناً اعتراض بیورمشلردر . مثال داعی مناقشه اولسه ده، اولمسه ده
بالاده کی مثاللر مادامک استعماله منافی دکلدر هر دلرو مؤاخذه و تعرضدن بریدر .
مجموعه ابوالضیا ایله غلطیات ترجمه رساله لری منظوری اولان ذواتک معلومیدرکه،
ذکر اولسان مثاللر مکتوب عاجزانه مده الحجه احمد وفیقه ده کی (صره واری)
تعبیرینک غلطنی تعیین صره سندہ بیان اولغش و (واری) لفظی، لاحق اولدیغنی
کلماتده برشینک شیئی آخره مماثلتنی افهام ایدر دیندکن صکره (استاقوز واری بر
صورت؛ یشگی واری بر رفتار) مثاللری کتورلمش ایدی .

اگر مشارالیه حضرتلری مباحث جدیدی شامل اولان بر مکتوبده بوگی
امثله عامیانه ایراد ایدلمش اولسنه تعریض ایتک استیورلرسه او حالده (لا مناقشه
فی المثال) قوی، ذاتاً کندولرینک دخی اعتراف و ایراد بیوردقلری بر قضیه اولسنه
نظراً حد ذاتنده قل وقله آلتحقندن دخی مستغنی اولمق لازم گلوردی .

مثلاً بز استسه ایدک استاقوز واری ویشگی واری مثاللرینه بدل
کبار واری بر رفتار .

بلغا واری بر گفتار . دیه بیلوردک

و یا مقصد تزییف و استهزا اولسه ایدی ؛ باشنده اوزبک واری بر صابرق
و آياغنده پایزن واری بر چاریق .

و یا فلان ذات غایتله مکثار اوله رق یازدیغنی شیلرده رومانچی واری مالایعنیات
و یا غرضه جی کاری ترهات ایله تکثیر سواد معتادیدر . بوللو بیگ عبارده ترتیب ایراد .

وَبُونَارْکِ هِیچ برینه ده حاجت گورمکسزین حافظه مزه مراجعتله مثلاً سهام قضای نفعیدن
 « اداسی خَر اداسیدر ؛ لقاسی قونجولوس واری » مصراعیله ینه مشار الیهک دیوا -
 ننده کی (رحشیه) سندن

« سمند بختی چکه زیر ران دولته

سعادتیله روان اوله قهرمان واری »

بیته استشهاد ایده بیلوردک

لکن بالاده دخی دیدیگمز وجهله مقصد (صره واردی) تعبیرینک (صره واری)
 اولدیفنی وَبُونَارْکِ ده مشابَهت و عَمَالت افاده ایتدیگنی. گوسترمک ایدی .

(بوالهوس) تعبیرینک تذکره عاجزانه مک ایکی یرنده (بلهوس) شکلنده
 یازلمش اولمسیله برابر او تذکره صورتنک (غلطات ترجمه) رساله سینه درجی
 صروده ینه (بلهوس) یازیلهرق تصحیح ایدلماش اولسی بختنه کلنجه :
 (لغت ابوالضیا) بی تصنیف ایتدیگم زمانه قدر بن ده احمد مدحت افندی حضرتلری
 گبی (بوالهوس) تعبیری اصطلاحات عربیهدن و بناء علیه تعبیرات فصیحهدن ظن
 ایدردم . انسان یو کوتو میدانه قویدیفنی بر شیک علی قدر الطاقه صحتنی تأمین ایله
 مکلف اولدیفنی جهته ذاتاً مضبوطم اولان کلماتک معانیسنی تفسیر و ایضاح ایتدیگم
 صروده دخی الیه بولان مأخذله مراجعتله تبعاتدن گورو طورمدم . ایشته بو
 تبعات سایه سنده درکه (بوالهوس) تعبیرینک دخی اوله ظن اولدیفنی گبی عربی
 و (ابو) دن مخفف کنیه اولدیفنه اطلاع ایدرک لغته وجه آتی اوزره قید ایلدم .
 لغت ابوالضیادن عیناً نقل :

« بلهوس (ف) هوسی چوق اولان شخص . بوکله ابوالجب و ابوالفضول گبی
 اصلاً عربی اولوبده سبک فارسیده ادا اولمش دگلدن . چونکه فارسیده بانک
 ضعیله (کل) وزننده (بل) چوق ، کثیر ، بسیار معناسنه اولهرق ، هوس مطلوبی
 چوق اولانه (بلهوس) و (بلکامه) اطلاق ایدلدیگی برهان قاطعه مذکوردر .
 (نقیب الاشراف اسعد - ترجمه مستطرف : (بوالهوس) کتب لغات عربیهدن

متداول اولان نسخهدرده بولمبوب لکن سبک فارسیده استعمال کرده بلغا و رسم مذکور اوزره یازدیفی منظور ارباب مطالعه دقت آرادرکه هوس و مطلوبی بسیار و بر نسنهیی بتورمه دن آخرینه شروع ایدر؛ یعنی متلون، ترکیه بر دالین بر داله قونار هوشارلره اطلاق اولنور. لکن لغات فارسیه دن برهان قاطع (بل) (گل) وزننده کثیر و جوق معناسنه اولوب مثلاً هوس و مطلوبی جوق کیمسهیه (باهوس) و (بلکامه) دیرلر دیوب (ابو) دن مخفف کنیه اولمیدیفی گوسترمشدر (

بلغای عثمانیه ایسه من القدیم ابوده کی همزهیی اسقاط و الف لام ایله استعمال ایده کلمشدر : (نائی عتیق - قصیده :

» بیلسه ک نهیه مغرورسک ای بوالهوس جاه

مغلوب هوا بر خر بکسته عنانسهک « (

بای مضمومه فصلانده شعورینک تعریفی : بل ایکی معنایه کلور : اول احق و نادان معناسنه، ثانی، بمعنی بسیارکه (باهوس) و (بلکام) دیرلر. یعنی بسیار هوس، بسیار کام دیمکدر .

(انتی)

ایشته لغت عاجزانهمک عبارتندن دخی عیاناً معلوم اوله جفی وجهله بنده کز (بوالهوس) تعبیرینک قدیمدن برو بین بلغای عثمانیه مستعمل اولمیدیفی افاده و حتی اشهر شعرا مزدن نائی عتیقک بر بیتنی بیله مقام شهادتده نهاده ایشتم. فقط تعبیرک اصلی بلغامزک استعماله مخالف ایش . آئی ایسه علای عثمانیه دن مؤلفات. عیدیه صاحبی اولان اسعد افندی ایدی بلغاده متداول اولان کتب عربیهده تبع ایدوبده بوله میجه لغت عربیه و فارسیهده کی احاطه سی مخالفینک بیله مسلمی بولان عاصم مرحومک برهان قاطع ترجمه سینه مراجعتله (فائده ادبیه) عنوانیله مستظرفه قید ایشمدر .

شوراسی محققدرکه قدمای بلغامزک الد بولان مدوناتی - مادامکه اکثریسی :

» قلم اولسون الی اول کاتب بد تحریرک

که فساد رفقی سورمزی شور ایدر

گاه بر حرف سقوطیله قیلار نادری نار
گاه بر نقطه قصوریله گوزی کور ایلر .

مألی ماصدق افعالی اولان مستسخینک محصول قلم کتابتی اولمسنه مبنی - بین الادبا معیار فصاحت عد اولندهمز .

چونکه اصحاب تألیفک خط دستیله اولان آثاری یا مسوده حالده برطاقم اوراق بریشاندر ؛ و یا خود بوکبی مائر عرفان اسلاف ، تقدیر قیمتده کی غفلتمز سیئسی اوله رق محو آباد فایه بویان اولوب کتمشدر . بو سببله بر تألیف ادبی آبرو آبرو قاچ کاتبک قلم املاسندن کچمش ایسه کلمات و عباراتی دخی او نسبتده زیر وزبر اولمشدر .

شمدی بالاده ایراد ایلدیگمز بیتده کی (بوالهوس) نائی ، عتیقک یازمه دیوانده بو رسم اوزره محرر اولدینی ایچون شاعرک کندی املاسی اولدیغنه می حکم ایده جگیز ؟ بوقسه دیواتی یازانلر طرفندن عن جهل تغییر می ایلمشدر دیه جگیز . بو بابده بر رأی قطعیده بولمق محال ایسه ده ، اشعارنده کی طرز استادانه و جزالت بلیغانه دخی ناطق اولدینی اوزره نائی اقرانی اولان بر قاچ شاعر کی لسانزک ایکی رکن متین و بهینی بولنان عربی ایله فارسیده ید طولی احجابندن بر صاحب عرفان اولمسنه نظراً (بوالهوسک) املا و معنای صحیحی یلکسزین استعمال ایلمش اولمسنه ده احتمال ویریله مز .

دیمک استرزکه اسلاف ادبا فلان کله می و یا فلان اصطلاحی شو صورتده یازمشدر ؛ بناء علیه طوغریسی ده بودر . دیمک طوغری اوله مز . چونکه کلماتک صحت املاسی ، حرکات و سکونتی ارانه ایله لغت کتابنرنده تعیین اولنور . نته کم مترجم عاصم (بلهوس) ده کی (بل) ی (گل) و زننده دیه تعیین ایتمش . شعوری دخی فرهنگنده عینیه اوله سویلمش . بو ایکی مرجع معتبر میدانده ایکن (بلهوسک) اصلی عربی در . تغییر شکل ایله یازمق یا اثر غفلت و یا دلیل جهالت اولمق لازم گلور یوللو اعطای رأی ایتک یک بلفضولانه اعلان فصاحت اولمش اولور .

استطراذ

ترجمان حقیقتده کی مقاله سالف الذکر کث نشرندن برگون اول اقدام غرضه سنک
بارس مخبری علی کمال بگه یازدینم بر مکتوبده «محرراتنکردن برنده بر (ذکای -
بوالهوس) تعبیری گوردم . بو عباره بری معنایه دیگری املایه عائد ایکی خطا ایله
آلوددر . (ذکای بوالهوسانه) اولور ایسه ده (ذکای بوالهوسی) (ذکای شخص -
بوالهوس) مقامنده یازمشسه کثر بونی هرکس کوچ آکلار .

نائیا (بلهوس) بوبله یازیلور . بولکه عربجه دکل فارسیدر و (بل) (کل)
وزنده چوق و بسیار معنایه فارسی بر لفظ مرکبدر . دیش ایدم . بنم بو غلطی
تصحیح ایتدیگمک ایرتسی کونی ترجمان حقیقتک یازمش اولدینم طوغری برکله ایله
بی تخطئه ایتسی تصادفات غریبه دن شمار اولنسه لایقدر .

§

عطوفتو مدحت افندی حضرتلرینک مرتبه فضل و عرفانلری شو دور -
دلارای معرفتده او قور یازار نه قدر عثمانلی و ارسه جمله سنک مسلمی اولدینی گبی ،
علوم و معارفده کی احاطه و اتقانلرینی دخی کتابخانهلر طولیدره حق مرتبه لرده کثیر
اولان مؤلفات گوناگونلری اثباته کافیدر . بناء علیه ذاتاً عجزدن بشقه سرمایه سی
اولیان بو عبد عاجز مشار الیه حضرتلرینک ارشادات تلید پرورانه و تصحیحات
استادانه لرندن هروقت ، هر صورته استفاده مینمقتدر و « ذرملر آفتابه راجعدر »
و فقیحه دائماً او خورشید جلی شعشعه علم و عرفانک حیط الشاع کالاندن مستنیر
و مقتدر بولدینم کاشمیس فی وسط النهار جلی و ظاهر در . بو جهتله وقوع بولان
اخطارات و تصحیحات علیه لرینه قارشو ایضاحاته ابتدار ، حاشا التزام خطاده اصراردن
دکل ، بلکه وقته صواب طن اولمش نیجه حالانک مرور زمان و کروور این و آن
ایله خطالری نمایان و دائماً شاهد کلچهره حقیقتک تحریری و تتبع ایله روشنایی بخش -
اذهان و اعیان اوله کلدیگنی افهام و اخطاردن عبارت اولدیغندن ، بو مجتهد دخی
تمیز نیک و بد رقم ، واققان رموز الحکم اولان لهجه شناسان سلیم الاذعانه مسلدر .

بو جمله دن اوله رق شمعی به قدر صواب اولق اوزره بلله دیگمز (مرسل)
لفظ عربیسی دخی مشار الیه حضرت تدرینک مقاله لرنده ایکی دفعه (مرسول) صورتنده
تکرار بیورلمش اولمسنه نظراً بو کله نك دخی استعمال بلغا ایله مشار الیهک استعمالی
بیننده کی جهت اختلافی جالب مراق اولمش و بناءً علیه لغت عاجزانه مک هنوز میم
فصلنک تحریرینه شروع اولنماسی جهتله او بابد کی تبعاتم بالطبع ناقص اولمغین بو
حقیقتک دخی لطفاً ایضاحیه بو مستفیض فضل و کلالرینی شوو صورتلده مستفید
بیورملری مشار الیه حضرت تدرینک علو سجایای حقایق پرورانه لرندن متضرع
و منتظر بولمشد.

ابوالضیا توفیق

